

MEDNARODNI DAN MEDICINSKIH SESTER 1998

PARTNERSTVO ZA ZDRAVO SKUPNOST

Zdravje je stvar nas vseh je skupno geslo, ki spodbuja k poglobljenemu sodelovanju pri promociji zdravja. Za uresničevanje tega gesla je nujno potrebno partnerstvo, še zlasti v okviru programov primarnega zdravstvenega varstva.

»Partnerstvo« v prizadevanjih za zdravo skupnost opredeljujemo kot proces, v okviru katerega skupnosti same odločajo o svojem lastnem zdravju, kar vključuje tudi identifikacijo zdravstvenih potreb ter načrtovanje in evalvacijo zdravstvenih služb; cilj tega je večja samozadostnost ter družbeni nadzor nad sredstvi, namenjenimi zdravju.

Ena od temeljnih vrednot Mednarodnega sveta medicinskih sester je partnerstvo, se pravi združevanje moči za doseganje skupnih ciljev, kot je na primer izboljšanje zdravja, ter zavzemanje za enakost in socialno pravičnost.

Pogoj za partnerstvo je delitev odgovornosti, tveganja in koristi. Gre za odnos – socialni sporazum – ki temelji na medsebojnem zaupanju in spoštovanju in katerega namen je doseganje skupnega cilja. Zahteva sporazum med sektorjem in skupnostjo glede odločanja in glede določanja prioritete.

Vzdrževanje zdravja v skupnosti je nekaj, kar je mogoče opravljati s ljudmi – in ne *zanje* – in vključuje celo vrsto sodelavcev, ki so večči različnih reči in imajo dostop do različnih sredstev.

Sodelovanje pri doseganju skupnih ciljev – ti so med drugim promocija zdravja, preprečevanje bolezni, lajšanje bolečin in trpljenja in skrb za blaginjo – med partnerji, ki izvirajo iz različnih okolij in sektorjev – je uspešnejše kot prizadevanja posameznikov.

Partnerstvo za zdravje vzpostavlja nove vezi med javnim in zasebnim sektorjem, industrijo in trgovskimi organizacijami, univerzami, poklicnimi združenji, tradicionalisti in praktiki ter skupnostmi.

Mednarodni svet medicinskih sester pri svojih prizadevanjih za to, da bi prav skupnost dobila osrednje mesto, ko gre za krepitev zdravja, sodeluje s svojimi 118 nacionalnimi združenji medicinskih sester, mednarodnimi organizacijami, kot je na primer Svetovna zdravstvena organizacija, nevladnimi organizacijami in drugimi telesi, ki odločajo o zdravju in politiki.

Cilji partnerstva

Učinkovito partnerstvo ni le stvar naključja. Zanj so potrebne premišljene in dobro načrtovane akcije,

v okviru katerih se partnerski odnos razvija in ohranja.

Partnerstvo mora temeljiti na skupni viziji, skupnih ciljih in medsebojnem zaupanju; zdravstvenih problemov se loteva, kakor sledi:

- z ustvarjanjem močnih vezi med skupnostjo, zdravstvenim sektorjem in drugimi;
- z razvojem aktivne vloge v skupnosti;
- s spodbujanjem skupnosti, da svoje lastno zdravje vzame v svoje roke;
- s skupnim upravljanjem v zdravstvenem sektorju in drugje;
- z vzpostavljanjem stalnih, v skupnosti utemeljenih služb.

Uspešnost partnerstva je odvisna od dveh temeljnih načel:

1. Partnerja morata biti sposobna za skupen razmislek in pripravljena na skupna prizadevanja za boljše kakovost življenja.
2. Znanje, večšine, odgovornosti in sredstva je treba deliti s skupnostjo, kajti le tako lahko zagotovimo enakopravnost njenih članov in samozadostnost same skupnosti.

Različne pobude

Naštevamo nekaj primerov pobud za boljše zdravje skupnosti, ki lahko pridejo s strani medicinskih sester in v katerih tudi same sodelujejo:

- projekti v skupnosti, katerih cilj je ustrezna preskrba s pitno vodo in vzpostavitev osnovnih sanitarnih pogojev;
- sodelovanje s starši, učitelji, sredstvi javnega obveščanja in skupinami v skupnosti pri vzgoji mladih glede prenosljivih bolezni, kot je na primer HIV/aids, najstniška nosečnost in zdrava prehrana;
- pobude za odpravljanje nasilja v družini in drugod;
- mreža v skupnosti, katere namen je boj proti zlorabi alkohola in mamili;
- v skupnosti zasnovan program za boj proti vožnji motornih vozil pod vplivom alkohola in proti poškodbam v prometu;
- akcijske skupine v skupnosti, ki se bojujejo proti škodljivim oblikam tradicije, kot je na primer obrezovanje ženskih spolovil.

Vloga medicinskih sester v partnerstvu za zdravje

V marsikateri deželi naloge primarnega zdravstvenega varstva opravljajo večidel medicinske sestre. Prav obseg sodelovanja med njimi in posameznimi skupnostmi ter drugimi sektorji določa, v kolikšni meri ljudje sami odločajo o svojem zdravju. Vloga medicinske sestre v partnerstvu za zdravje vključuje naslednje strategije:

Zagovorništvo – Zdravje skupnosti opredeljujejo socialni, ekonomski, kulturni in biološki dejavniki ter dejavniki okolja. Medicinske sestre se morajo skupaj s skupnostjo in drugimi skupinami zavzemati za to, da so izpolnjeni pogoji za zdravo življenje.

Ustvarjanje pogojev – Medicinske sestre si morajo prizadevati za zmanjševanje razlik v zdravstvenem stanju prebivalstva in zagotavljati enake možnosti in vire, kar ljudem omogoča, da uresničijo svoj zdravstveni potencial. Medicinske sestre si morajo dejavno prizadevati za dostopnost informacij, za učenje življenjskih veščin in za ustvarjanje okoliščin, v katerih ljudje sami in ustrezno poučeni odločajo o lastnem zdravju.

Posredništvo – V okviru izboljševanja zdravja medicinske sestre opravljajo vlogo posrednika med skupnostmi, vlada, zdravstvenim, socialnim in gospodarskim sektorjem, nevladnimi in prostovoljnimi organizacijami, industrijo in sredstvi javnega obveščanja.

Health Promotion. Ottawa Charter. SZO.
Priredila Vera Grbec